

Handläggare
Sara Wrethed
Telefon: 08-50818230

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2023-03-09

Hållbar dagvattenhantering. Revisionsrapport nr 9, 2022

Yttrande till Stadsrevisionen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till Stadsrevisionen som yttrande över revisionsrapporten Hållbar dagvattenhantering (nr 9, 2022).

Sammanfattning

Stadsrevisionen har granskat stadens dagvattenhantering, med fokus på uppgiften att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster. Dagvatten är regn och smältvatten som rinner av från hårdgjorda ytor, såsom tak, vägar och parkeringsplatser. Ju mer som byggs i staden desto mindre yta finns för vattnet att sjunka ner och desto större blir utmaningarna med dagvatten.

Revisionskontoret bedömer inte att staden kommer att nå målet med god kemisk och ekologisk status i våra vattendrag senast 2027. De pekar på oklarheter i stadens ansvarsfördelning. Vidare rekommenderar de tydligare prioriteringar bland åtgärder, bättre uppföljning och kunskapsöverföring.

Förvaltningen välkomnar granskningen. Vi upplever flera oklarheter i ansvarsfördelningen mellan nämnder och styrelser. Vi hade gärna sett att granskningen hade omfamnats stadens arbete med skyfallshantering, eftersom vi upplever liknande utmaningar där och eftersom brister i dagvattenhanteringen leder till skyfallsproblem.

Bakgrund

Stadsrevisionen har granskat stadens dagvattenhantering, med fokus på uppgiften att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster.

Dagvatten är regn och smältvatten som rinner av från hårdgjorda ytor, såsom tak, vägar och parkeringsplatser. Hård mark ger mer dagvatten. Dagvatten riskerar att föra med sig föroreningar till sjöar och vattendrag. En god dagvattenhantering går ut på att dels minska mängden, dels rena dagvatten. Stadsdelsnämnderna ansvarar för att ta hand om dagvatten i park- och grönområden.

Följande nämnder och styrelser har granskats: Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA), fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden samt Farsta stadsdelsnämnd. Kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden har också berörts av granskningen.

Stadsrevisionen har skickat revisionsrapporten till samtliga nämnder och styrelser som involverats i granskningen, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 31 mars.

Revisionsrapporten i sammanfattning

Syftet med revisionen har varit att granska stadens arbete för att minska de negativa konsekvenserna av dagvatten. För att undersöka detta har revisionskontoret granskat stadens organisation, ansvarsfördelning, samverkan, åtgärder och uppföljning.

Enligt stadens miljöprogram och handlingsplanen för god vattenstatus ska vattendrag uppnå god kemisk och ekologisk status till senast 2027. Revisionskontoret konstaterar att det visserligen pågår ett arbete med dagvattenhantering, men att vi inte kommer att nå målet till 2027.

Dagvatten har under 1900-talets stadsbyggnad i stor utsträckning letts ner i underjordiska tunnlar och förts ut i sjöar och vattendrag. Av det vatten som idag leds ner i underjordiska tunnlar (ledningsnät) är det ungefär hälften som renas i reningsverk och hälften som når vattendrag orenat. Idag försöker man efterlikna naturens sätt att ta emot nederbörd genom att fördröja och infiltrera nederbörd så nära källan som möjligt. Dagvatten leds också till dagvattenanläggningar som exempelvis kan vara dammar och våtmarker, magasin och nedsänkta växtbäddar. Ju mer som byggs i staden desto mindre yta finns för vattnet att sjunka ner och desto större blir utmaningarna med dagvatten.

Revisionskontoret konstaterar att dagvattenhantering är ett ansvar för många nämnder och styrelser. Hänsyn till dagvatten måste tas i stadsbyggnadsprocessen, vid ombyggnad samt förvaltning av all mark. Revisionskontoret redogör för ansvarsfördelningen men också för att det finns flera otydligheter i den. En av revisionens

starkaste rekommendationer är att ansvarsfördelningen inom staden måste klargöras.

Av rapporten framkommer att SVOA gör åtgärder för att underhålla ledningsnätet, men att takten i underhållsarbetet måste öka. Det framkommer också att det finns många felanslutningar i ledningsnätet vilket innebär att visst avloppsvatten når vattendrag.

Relaterat till dagvattenhantering är arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram (LÅP) för stadens vattenförekomster. Även detta arbete har revisionen granskat. Man konstaterar att 12 av 21 planerade LÅP:ar har tagits fram men att genomförandet av åtgärderna går trögt och att samordningen, finansieringen, prioriteringen och uppföljningen brister. Bara SVOA omfattas av mer än 140 åtgärder hittills. SVOA bedömer att de kommer att ha hunnit med 80 av dem till 2040. Revisionskontoret anser att en stadsgemensam prioritering av åtgärder behövs.

Revisionen konstaterar att LÅP:en för Magelungen och Forsån har 39 åtgärder och att två av dem har genomförts, nämligen upprustningen av en så kallad skärmbassäng och fällning av aluminium i syfte att binda fosfor.

Rapporten avslutas med tre rekommendationer till SVOA. Styrelsen rekommenderas att i samråd med kommunstyrelsen 1) se över möjligheten att stärka stadens samordning vid prioritering av åtgärder samt 2) utvärdera stadens samlade arbete för att nå en hållbar dagvattenhantering. Styrelsen rekommenderas också att i samråd med berörda nämnder 3) utveckla formerna för kunskapsöverföring och kompetensutveckling.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsutveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar att revisionen lyfter stadens utmaningar med hållbar dagvattenhantering.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att ta hand om dagvatten i park- och grönområden. I ansvaret ingår dock inte SVOA:s anläggningar som kan ligga på parkmark. I samband med parkinvesteringar är dagvattenfrågan alltid på bordet och vid behov genomför förvaltningen olika åtgärder. Det kan handla om att med hjälp av

lutning och vallar leda vatten, eller att gräva ner skelettjordar som kan rymma stora mängder vatten.¹

Förvaltningen tycker att det är bra att revisionskontoret lyfter vikten av att snarast reda ut ansvarsfördelningen i staden. Vi upplever själva svårigheter i att adressera vissa frågor rätt. Vi har till exempel en del dagvattenbrunnar på parkmark. I början av 2000-talet flyttades ansvaret för underhåll (rensning) av dagvattenbrunnar på parkmark till trafiknämnden. Stadsdelsnämnden har fortsatt ansvar för investeringar i brunnar. Därefter har det 2014 beslutats att ansvaret för trafiknämndens dagvattenbrunnar på *gatumark* ska flyttas till SVOA. Flytten från trafiknämnden till SVOA har reglerats i avtal 2019, men förvaltningen upplever att det råder oklarheter i ansvaret för dagvattenbrunnarna på *parkmark*.

Revisionen har avgränsat sin granskning till att inte omfatta stadens skyfallshantering. Det är en avgränsning som vi beklagar. Förvaltningen anser att dagvatten- och skyfallshantering är två sidor av samma mynt. Brister i dagvattenhanteringen leder till skyfallsproblematik och i takt med klimatförändringarna ökar problemen. Vi upplever idag oklarheter i ansvarsfördelningen för skyfallshantering och skyfallsanläggningar och vi bedömer att det vore klokt om dagvatten och skyfall samordnades.

Revisionen går i sin rapport igenom vilka åtgärder i LÅP:en för Magelungen och Forsån som har genomförts. Förvaltningen saknar dock två åtgärder som Farsta stadsdelsnämnd har genomfört, nämligen borttagning av kreosotstolpar och förzinkade möbler längs stranden (Förebyggande arbete mot förorening av dagvattnet) samt framtagande av skötselplan för stranden. Det vore klokt om berörda stadsdelsförvaltningar ingick i de arbetsgrupper och styrgrupper som redovisas i rapporten.

Förvaltningen bedömer revisionens rekommendationer som relevanta, men vi saknar en tydligare rekommendation att prioritera att åtgärda felanslutningar i ledningsnätet för att undvika orenat avloppsvatten till våra vattendrag.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till stadsrevisionen som yttrande över revisionsrapporten Hållbar dagvattenhantering.

¹ Vi beskriver vårt arbete utförligt i ett ärende till nämnden den 21 april 2022: <https://edokmeetings.stockholm.se/committees/farsta-stadsdelsnamnd/mote-2022-04-21#agendaTabContent> (se punkt 6)

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Första stadsdelsförvaltning

Sara Wrethed
Avdelningschef
Första stadsdelsförvaltning

Bilaga

Stadsrevisionen: Hållbar dagvattenhantering, Revisionsrapport nr 9,
2022

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2023-02-16
Sara Wrethed, Avdelningschef	2023-02-16